

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 24 sierpnia 2021 r.

ZP-KNPS.431.6.26.2021.USZ

Pani
Elżbieta Piotrowska
Kierownik
Miejskiego Ośrodka
Pomocy Społecznej
w Karpaczu

Wystąpienie pokontrolne

W dniach 14-16 czerwca 2021 r., na podstawie art. 22 pkt 8 oraz art. 126 i art. 127 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.), zwanej dalej „ustawą” oraz § 5 rozporządzenia z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 2285) zespół kontrolerów: Urszula Szczebłowska – starszy inspektor wojewódzki, przewodniczący zespołu, Helena Sławska – starszy inspektor wojewódzki, kontroler, przeprowadził kontrolę kompleksową w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Karpaczu, ul. Obrońców Pokoju 2A, 58-540 Karpacz, z zakresu realizacji zadań wynikających z ustawy, w szczególności zgodności zatrudnienia pracowników jednostki z wymaganymi kwalifikacjami, jak również zapisów art. 17 ust. 1, art. 17 ust. 2, art. 18 ust. 1 i zadań wynikających z art. 110 ustawy, obejmującą okres od dnia 1 stycznia 2020 r. do dnia 14 czerwca 2021 r.

Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 21 grudnia 2020 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem Kontroli na I półrocze 2021 r.

Jednostką kieruje Pani Elżbieta Piotrowska zatrudniona na stanowisku Kierownika Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karpaczu z dniem 18 marca 1992 r., która ponosi odpowiedzialność za realizowane zadania w okresie objętym kontrolą.

Podpisany w dniu 26 lipca 2021 r. protokół kontroli, do którego nie wniesiono zastrzeżeń, zawierał ustalenia dokonane w oparciu o udostępnioną w toku kontroli dokumentację oraz udzielone wyjaśnienia.

Wojewoda Dolnośląski ocenia pozytywnie z nieprawidłowościami działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karpaczu w zakresie zgodności zatrudnienia pracowników jednostki z kwalifikacjami wymaganymi ustawą o pomocy społecznej oraz realizacji zadań wynikających z ustawy.

Ustalono, że Gmina realizuje zadania własne o charakterze obowiązkowym wynikające z art. 17 ust. 1 pkt 1, 2, 3, 4, 5, 10, 11, 14, 16, 16a, 17, 18, 19 i 20 ustawy, które dotyczą:

- opracowywania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych (pkt 1),
- sporządzania zgodnie z art. 16a oceny w zakresie pomocy społecznej (pkt 2),
- udzielania schronienia, zapewnienia posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym (pkt 3),
- przyznawania i wypłacania zasiłków okresowych (pkt 4),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych (pkt 5),
- świadczenia pracy socjalnej (pkt 10),
- organizowania i świadczenia usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi (pkt 11),
- dożywiania dzieci (pkt 14),
- kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu (pkt 16),
- pomocy osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego (pkt 16a),
- sporządzania sprawozdawczości oraz przekazywania jej właściwemu wojewodzie w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego (pkt 17),
- utworzenia i utrzymywania ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienia środków na wynagrodzenie pracowników (pkt 18),
- przyznawania i wypłacania zasiłków stałych (pkt 19),
- opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (pkt 20).

Zadania z art. 17 ust. 1 pkt 6, 7, 8 i 9 ustawy nie były realizowane, bowiem w okresie objętym kontrolą nie wystąpiły potrzeby w zakresie:

- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego (pkt 6),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (pkt 7),
- przyznawania zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego (pkt 8),
- opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem bądź rodzeństwem (pkt 9).

Gmina Karpacz nie prowadzi i nie zapewnia miejsc w mieszkaniach chronionych. Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 12 ustawy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m.in. prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych. Brak mieszkania chronionego oznacza, iż ograniczone są możliwości udzielania pomocy zapewniającej osobom przygotowanie do prowadzenia samodzielnego życia w społeczeństwie lub/i mogącej zastąpić pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Ze złożonych przez Kierownika Ośrodka wyjaśnień wynika, że podjęte zostały działania mające na celu realizację tego zadania.

Ustalono również, że Kierownik Ośrodka posiada upoważnienie do wydawania decyzji potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Gmina realizuje zadania własne wynikające z art. 17 ust. 2 pkt 1, 4 i 5 ustawy, które dotyczą:

- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych specjalnych (pkt 1),
- podejmowania innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych (pkt 4),
- współpracy z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach

poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (pkt 5).

Gmina Karpacz nie realizuje zadania z art. 17 ust. 2 pkt 2 ustawy, bowiem w okresie objętym kontrolą nie wystąpiły zgłoszenia w zakresie przyznawania i wypłacania pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze.

Gmina nie prowadzi domów pomocy społecznej i ośrodków wsparcia o zasięgu gminnym (zadanie z art. 17 ust. 2 pkt 3 ustawy). Osoby wymagające umieszczenia w domu pomocy społecznej kierowane są do jednostek odpowiedniego typu zlokalizowanych najbliżej miejsca ich zamieszkania lub na wniosek klienta najbliżej krewnych. Na dzień kontroli 15 mieszkańców z terenu Gminy Karpacz przebywało w domach pomocy społecznej.

Jedna osoba z terenu Gminy Karpacz korzysta od lat z zajęć na Warsztatach Terapii Zajęciowej w Kowarach - Gmina zapewnia dojazd. Organem założycielskim Warsztatów jest Towarzystwo Walki z Kalectwem Oddział Jelenia Góra (90% środków na ich funkcjonowanie pochodzi z PFRON, 10% dofinansowuje Starostwo Powiatu Karkonoskiego). Gminy, których mieszkańcy korzystają z pomocy w tej formie nie ponoszą żadnych kosztów.

Kierownik MOPS w Karpaczu wyjaśnił, że w okresie objętym kontrolą nie opracowywano i nie realizowano projektów socjalnych (zadanie z art. 17 ust. 2 pkt 3a ustawy) ze względu na ograniczenia związane z pandemią COVID - 19. Działalność MOPS w Karpaczu skupiona była na zapewnieniu ciągłości pracy Ośrodka, zabezpieczeniu realizacji świadczeń przyznanymi decyzjami, zabezpieczeniu zakupu żywności mieszkańcom przebywającym na kwarantannie i izolacji oraz składaniu Wojewodzie Dolnośląskiemu sprawozdań z wymaganą częstotliwością (w niektórych okresach nawet codziennie).

W trakcie kontroli ustalono, że Gmina Karpacz realizuje zadania z art. 18 ust. 1 pkt 6 i 9 ustawy, które dotyczą:

- realizacji zadań wynikających z rządowego programu pomocy społecznej, mające na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia (pkt 6),
- wypłacania wynagrodzenia za sprawowanie opieki (pkt 9).

Gmina nie realizuje zadań wynikających z art. 18 ust. 1 pkt 3, 4, 7 i 8 bowiem w okresie objętym kontrolą nie wystąpiły potrzeby w zakresie:

- organizowania i świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi (pkt 3),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną (pkt 4),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych, a także udzielania schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a (pkt 7),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych, a także udzielania schronienia oraz zapewnienia posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (pkt 8).

Gmina nie prowadzi i nie rozwija infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi (art. 18 ust. 1 pkt 5 ustawy). Z wyjaśnień Kierownika Ośrodka wynika, że Gmina Karpacz nie prowadzi środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, mimo to mieszkańcy nie zostają bez pomocy. Osoby z zaburzeniami psychicznymi oraz ich opiekunowie, informowani są przez MOPS w Karpaczu o możliwości skorzystania z Dziennego Oddziału Psychiatrycznego w Szpitalu MSWiA w Jeleniej Górze. Na dzień kontroli 1 osoba korzystała z tej formy pomocy.

W Gminie Karpacz realizowane było zadanie wskazane w art. 110 ust. 4 ustawy dotyczące koordynacji realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Zadanie wskazane w art. 110 ust. 5 ustawy, dotyczące wytaczania powództwa o roszczenia alimentacyjne na rzecz mieszkańców nie było realizowane, gdyż nie było takiej potrzeby. Jednakże osobom zgłaszającym się do Ośrodka udzielano wszelkich porad i informacji w tym zakresie.

W okresie objętym kontrolą Kierownik Ośrodka nie kierował wniosków do właściwych organów o ustalenie niezdolności do pracy, niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności (art. 110 ust. 6 ustawy). Kierownik Ośrodka wskazał, że pracownicy Ośrodka udzielali niezbędnych informacji zainteresowanym, udostępniali druki ponadto w 2020 r. pracownikom socjalnym udało się pozyskać z archiwów i skompletować świadectwa pracy stałych zasiłkobiorców, którym ZUS przyznał świadczenia emerytalne. Pracownicy socjalni nadal prowadzą korespondencję ze stosownymi archiwami mającą

na celu pozyskanie zagubionych przez świadczeniobiorców świadectw pracy, co będzie miało wpływ na podwyższenie pobieranej przez osoby emerytury.

Kierownik MOPS w Karpaczu składał Radzie Gminy coroczne sprawozdania z działalności Ośrodka oraz przedstawiał potrzeby w zakresie pomocy społecznej (art. 110 ust. 9 ustawy).

Kierownik MOPS w Karpaczu spełnia odpowiednie wymogi w zakresie kwalifikacji zawodowych wskazane w art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, tj. posiada wymagany staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. Także pracownicy socjalni zatrudnieni w Ośrodku spełniają wymogi odnośnie kwalifikacji zawodowych wskazane w art. 116 i 156 ww. ustawy.

W okresie objętym kontrolą dodatek do wynagrodzenia 250 zł wynikający z art. 121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej otrzymywali wszyscy pracownicy socjalni realizujący pracę socjalną. Dodatek ten nie był wliczany do wynagrodzenia zasadniczego pracowników socjalnych.

W aktach personalnych pracowników Ośrodka znajdowały się stosowne dokumenty potwierdzające przyznanie tego dodatku oraz podpisane zakresy czynności.

Rejon działania kontrolowanej jednostki obejmuje Gminę Karpacz zamieszkałą przez 4 444 mieszkańców, w tym 44 rodziny i osoby samotnie gospodarujące objęte pracą socjalną (stan na dzień 31.12.2020 r.) i 4 393 mieszkańców, w tym 27 rodzin i osób samotnie gospodarujących objętych pracą socjalną (stan na dzień 31.05.2021 r.).

W 2020 r. do (31.10.) w MOPS w Karpaczu zatrudnionych było 3 pracowników socjalnych na 3 etatach, od 1.11.2020 r. i na dzień kontroli zatrudnionych było 2 pracowników socjalnych na 2 etatach, realizujących pracę socjalną w środowisku oraz 1 aspirant pracy socjalnej (1 etat).

Kierownik Ośrodka wyjaśnił, że zwolniony w 2020 r. pracownik socjalny złożył odwołanie do Sądu Rejonowego Wydz. IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Jeleniej Górze, ponieważ sprawa jest w toku do czasu rozstrzygnięcia sprawy przez Sąd Ośrodek nie zatrudnił nikogo na miejsce zwolnionego pracownika.

Zgodnie z art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej ośrodek pomocy społecznej powinien zatrudniać pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy, w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy

na 2 000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących.

Art. 110 ust. 12 ustawy o pomocy społecznej stanowi, że „Ośrodek pomocy społecznej zatrudnia w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych”.

W przypadku MOPS w Karpaczu na dzień kontroli powyższy wskaźnik nie był spełniony.

W sprawach dotyczących udzielania schronienia osobom tego pozbawionym stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Przed wydaniem decyzji administracyjnej w sprawie przyznania tymczasowego schronienia nie były sporządzane kontrakty socjalne z osobami bezdomnymi.

Zgodnie z art. 48a ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, schronisko dla osób bezdomnych zapewnia osobom bezdomnym, które podpisały kontrakt socjalny, całodobowe, tymczasowe schronienie oraz usługi ukierunkowane na wzmocnienie aktywności społecznej, wyjście z bezdomności i uzyskanie samodzielności życiowej. Natomiast art. 108 ustawy o pomocy społecznej stanowi, że kontrakt socjalny sporządza się w celu określenia sposobu współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby lub rodziny znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej oraz wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Wzór kontraktu socjalnego został określony w załączniku do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 listopada 2010 r. (Dz. U. z 2010 r. Nr 218, poz. 1439), zatem kontrakt socjalny winien być sporządzany zgodnie z nim i powinien zawierać datę oceny realizacji działań oraz ocenę zarówno realizacji działań ustalonych w kontrakcie, jak i zmian wprowadzonych do kontraktu.

2. W wydawanych decyzjach administracyjnych nie ustalano kosztu dziennego/miesięcznego, jaki będzie ponosić strona za pobyt schronisku, wskazywano rzeczywisty dochód klienta oraz procentową odpłatność danej osoby za pobyt w schronisku, w którym przyznane zostało tymczasowe schronienie.

Powyższe jest niezgodne z zapisem art. 107 § 1 i 3 k.p.a. Przedmiotowy zapis wskazuje, jakie elementy powinna zawierać decyzja. Jednym z nich jest rozstrzygnięcie, które w sprawach pomocy społecznej winno być sformułowane ze szczególną dbałością o jasność i precyzję wypowiedzi, bowiem kierowane jest do osób, które mogą mieć problemy z prawidłowym zrozumieniem jego treści. W rozstrzygnięciu decyzji ustalającej odpłatność osoby skierowanej do schroniska należało wskazać rzeczywistą kwotę odpłatności dzienną/miesięczną, jaką będzie strona zobowiązana ponosić z tytułu pobytu w schronisku.

W sprawach dotyczących przyznawania i wypłacania zasiłków celowych stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. W roku 2020 r. Ośrodek udzielał pomocy w formie zasiłku celowego 21 osobom. W sprawozdaniu rocznym MRPiPS-03 za I-XII 2020 w Dziale 2 B – Udzielone Świadczenia w wierszu 33 - Inne zasiłki celowe i w naturze ogółem wykazano „30” osób, w tym (z wiersza 33) specjalne zasiłki celowe wykazano 9 osób i liczbę świadczeń 47. Mając na uwadze powyższe sprawozdanie oraz sporządzoną przez MOPS w Karpaczu informację przedkontrolną Ośrodek 26 decyzjami administracyjnymi przyznał 21 osobom zasiłki celowe (134 świadczenia) na łączną kwotę 55 872,00 zł. Z informacji uzyskanych w toku kontroli wynika, że decyzjami administracyjnymi przyznawano pomoc w formie zasiłku celowego na okres 1, 2 i więcej miesięcy.

Zgodnie z art. 39 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej w celu zabezpieczenia niezbędnej potrzeby bytowej może być przyznany zasiłek celowy w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, ogrzewania, w tym opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Do zaspokajania pojedynczych potrzeb osoby/rodziny mogących być rozwiązanych w ciągu jednego miesiąca winna być przyznawana pomoc w formie zasiłku celowego. Zasiłek celowy można przyznać na jeden lub kilka celów jednocześnie. Przyznanie zasiłku celowego jest uznaniowe, jeżeli jednak osoba takie świadczenie otrzyma, winno mieć charakter jednorazowy, a nie przyznawany osobie jedną decyzją na kilka miesięcy. Przyznaniu świadczenia na okres dłuższy służy zasiłek okresowy, o którym mowa w art. 38 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej. Okres, na jaki przyznawany jest zasiłek okresowy, ustala ośrodek pomocy społecznej na podstawie okoliczności sprawy.

W sprawdzonych sprawach dotyczących potwierdzenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. W sprawie nr 1 (M.W.) i nr 3 (G.P.) nieterminowo dostarczono do NFZ kopie decyzji potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej, tj. w:
 - sprawie nr 1 (M.W.) decyzję nr DPŚ.4214.4.2020 z dnia 12.03.2020 r. - wysłano 19.03.2020 r. - data stempla pocztowego,
 - sprawie nr 3 (G.P.) decyzję nr DPŚ.4214.7.2020 z dnia 20.05.2020 r. - wysłano 28.05.2020 r. – data stempla pocztowego.

Zgodnie z art. 54 ust. 6 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych w przypadku wydania decyzji potwierdzającej prawo do świadczeń opieki zdrowotnej, wójt (burmistrz, prezydent) gminy właściwej ze względu na miejsce zamieszkania świadczeniobiorcy, jest obowiązany dostarczyć w terminie 7 dni od jej wydania, kopię tej decyzji Funduszowi. Doręczenie decyzji stronie, jak i dostarczenie kopii tej decyzji do NFZ musi być potwierdzone dokumentem potwierdzającym jej odbiór, co regulują przepisy k.p.a.

W sprawdzonych sprawach dotyczących kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. W sprawie nr 3 (F.B.) w decyzji administracyjnej Nr DPŚ.4220.1.2021 z dnia 11.01.2021 r. i ustalającej odpłatność Strony za pobyt w domu pomocy społecznej od 14.12.2020 r. ustalono miesięczną odpłatność osoby za pobyt w placówce bez wskazania kwoty odpłatności za grudzień 2020 r., tj. za niepełny miesiąc pobytu w dps.

Powyższe jest niezgodne z zapisem art. 107 § 1 i 3 k.p.a. Przedmiotowy zapis wskazuje, jakie elementy powinna zawierać decyzja. Jednym z nich jest rozstrzygnięcie, które w sprawach pomocy społecznej winno być sformułowane ze szczególną dbałością o jasność i precyzję wypowiedzi, bowiem kierowane jest do osób, które mogą mieć problemy z prawidłowym zrozumieniem jego treści. W rozstrzygnięciu decyzji ustalającej odpłatność strony umieszczonej w domu pomocy społecznej w trakcie miesiąca należało wskazać faktyczną kwotę ponoszonej odpłatności za niepełny miesiąc kalendarzowy.

Niezależnie od powyższego stwierdzono, że w decyzjach ustalających odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej rozstrzygano również o obowiązku gminy do wnoszenia opłaty za pobyt mieszkańca w placówce, wskazując wysokość opłaty wnoszonej przez gminę. W związku z powyższym dokonywano zmian tych decyzji także w przypadku zmiany kosztu utrzymania mieszkańca w domu pomocy społecznej, gdy koszt ten miał wpływ na wysokość opłaty wnoszonej przez gminę. Problematyka dotycząca prawidłowości decyzji, w których ustalono odpłatność podmiotów zobowiązanych do ich wnoszenia nie była jednolicie ujmowana w orzecznictwie.

Od dnia 4 października 2019 r. w związku z nowelizacją ustawy o pomocy społecznej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1690) zgodnie z art. 59 ust. 1 decyzję o skierowaniu do domu pomocy społecznej i decyzję ustalającą odpłatę mieszkańca domu za jego pobyt w domu pomocy społecznej wydaje organ gminy właściwej dla tej osoby w dniu jej kierowania do domu pomocy społecznej.

W sprawach dotyczących sporządzania sprawozdań stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. W roku 2020 r. Ośrodek udzielał pomocy w formie posiłku 15 osobom dorosłym z Programu „Posiłek w szkole i w domu”. W sprawozdaniu rocznym MRPiPS-03 za I-XII 2020 w Dziale 2 B – Udzielone Świadczenia w wierszu 22 Posiłek – liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia wykazano „0” osób, podczas gdy faktyczna liczba osób, którym w roku 2020 udzielono pomocy w tym zakresie stwierdzona podczas kontroli wynosiła 15.

Zatem dane zawarte w sprawozdaniu nie są spójne ze stanem faktycznym.

W sprawach dotyczących przyznawania i wypłacania zasiłków stałych stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W sprawie nr 3 (J.D.) Strona uzyskała w dniu 10.05.2020 r. prawo do zasiłku stałego w związku z ukończeniem 60 roku życia. Decyzją Nr DPŚ.4201.24.2020 z dnia 25.06.2020 r., na wniosek Strony, który wpłynął do MOPS w Karpaczu w dniu 8.06.2020 r., przyznano zasiłek stały od dnia 10.05.2020 r. na stałe w wysokości 645,00 zł. Z dokumentu księgowego, tj. kserokopii listy wypłat nr DPŚ.462.166.2020 z dnia 29.06.2020 r. wynika, że w czerwcu 2020 r. Stronie wypłacono zasiłek stały w łącznej kwocie 1 081,94 zł, za maj 436,94 zł, zamiast 457,74 zł i za czerwiec 645,00 zł.

Zgodnie z art. 106 ust. 3 ustawy świadczenia pieniężne z pomocy społecznej przyznaje się i wypłaca za okres miesiąca kalendarzowego, począwszy od miesiąca, w którym został złożony wniosek wraz z wymaganą dokumentacją. W przypadku, gdy uprawnienie do świadczenia nie obejmuje pełnego miesiąca, świadczenie przyznaje się za niepełny miesiąc, a kwotę świadczenia ustala się, dzieląc pełne kwoty przez liczbę dni kalendarzowych tego miesiąca i mnożąc przez liczbę dni objętych świadczeniem. W świetle wyżej przywołanych przepisów prawa Strona powinna otrzymać w maju 2020 r. zasiłek stały w wysokości 457,74 zł ($645,00 \text{ zł} : 31 \text{ dni} \times 22 \text{ dni}$) za okres od 10.05.2020 r. do 31.05.2020 r. Zatem należy wyrównać Stronie należny zasiłek stały za maj 2020 r. o kwotę 20,80 zł.

2. W sprawie nr 4 (W.P.) decyzją Nr DPŚ.4201.5.2020 z dnia 17.01.2020 r. Stronie przyznano zasiłek stały w wysokości 609,70 zł miesięcznie od 1.01.2020 r. do 31.12.2023 r. Kwota zasiłku ustalona została w oparciu o dochód klienta, którym był dodatek mieszkaniowy w wysokości 91,30 zł miesięcznie. W maju 2020 r. Strona utraciła jedyny dochód, tj. dodatek mieszkaniowy, w związku z czym Ośrodek wydał decyzję Nr DPŚ.4201.34.2020 z dnia 11.08.2020 r., którą zmienił wysokość zasiłku stałego na kwotę 645,00 zł miesięcznie od 1.06.2020 r. Od listopada 2020 r. Strona ponownie uzyskała dodatek mieszkaniowy, jednakże w wysokości, tj. 93,73 zł, który stanowił jedyny jej dochód. Mając na uwadze powyższe Ośrodek decyzją Nr DPŚ.4201.45.2020 z dnia 3.12.2020 r. uchylił decyzję Nr DPŚ.4201.34.2020 z 11.08.2020 r. i od grudnia 2020 r. Stronie zaczął wypłacać zasiłek stały w kwocie 609,70 zł miesięcznie na podstawie decyzji Nr DPŚ.4201.5.2020 z dnia 17.01.2020 r. uznając, że zmiana wysokości dochodu, tj. dodatku mieszkaniowego pobieranego do 31.05.2020 r. - w kwocie 91,30 zł, a następnie od 1.11.2020 r. - w kwocie 93,73 zł, nie przekroczyła 10% kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 106 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej. W powyższej sprawie przyjęto błędny tok postępowania. Zgodnie z powyższym artykułem zmiana dochodu osoby samotnie gospodarującej lub rodziny w okresie pobierania świadczenia pieniężnego nie wpływa na wysokość świadczenia pieniężnego, jeżeli kwota zmiany nie przekroczyła 10% odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, przy czym aktualny dochód osoby/rodziny należy porównać do dochodu w oparciu, o który wydana została ostatnia decyzja ustalająca wysokość należnego stronie zasiłku (dochód strony wynosił wówczas 0 zł). Zatem w powyższym

przypadku ustalając wysokość zasiłku stałego od grudnia 2020 r. za dochód należało przyjąć dodatek mieszkaniowy przyznany stronie od 1.11.2020 r. w kwocie 93,73 zł m-nie.

Ponadto w wywiadzie środowiskowym z dnia 27.11.2020 r. (jak wyjaśnił Kierownik MOPS w Karpaczu) pracownik socjalny omyłkowo wpisał, że dodatek mieszkaniowy będzie przyznany od miesiąca grudnia 2020 r., w rzeczywistości przyznany był od listopada 2020 r.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 31 sierpnia 2017 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1788 ze zm.) wywiady należy sporządzać wypełniając kwestionariusz rodzinnego wywiadu środowiskowego. Wywiad środowiskowy jest szczególnym środkiem dowodowym mającym zastosowanie w postępowaniu w sprawach z zakresu pomocy społecznej, przy pomocy, którego organ administracji ustala faktyczną sytuację socjalno-bytową osoby/rodziny ubiegającej się o pomoc (...). Mając na uwadze obowiązujące w tym zakresie przepisy prawa wywiady środowiskowe winny być sporządzane rzetelnie i prawidłowo. Poszczególne części wywiadu powinny być wypełnione i potwierdzone podpisem ze wskazaniem daty oraz opatrzone pieczęcią ośrodka i kierownika jednostki zgodnie ze wzorem odpowiedniego kwestionariusza wywiadu.

W sprawach dotyczących przyznawania i wypłacania specjalnych zasiłków celowych stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. W skontrolowanych sprawach nr 2 (W.C) i nr 3 (T.K.) decyzjami administracyjnymi przyznawano pomoc w formie specjalnego zasiłku celowego na zakup gorących posiłków na okres 2, 3 miesięcy analogicznie jak w przypadku zasiłków celowych.

Zgodnie z art. 41 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny, który nie podlega zwrotowi. Specjalny zasiłek celowy powinien być zatem traktowany, jako wyjątkowa, szczególna pomoc doraźna na konkretny cel bytowy w sytuacji, gdy uzyskiwany dochód przekracza ustawowe kryterium dochodowe, a nie jest możliwe uzyskanie potrzebnych środków w ramach własnych działań strony. Specjalny zasiłek celowy nie powinien przybierać formy świadczenia cyklicznego, przyznawanego, co miesiąc. Przyznaniu świadczenia na okres służy specjalny zasiłek okresowy,

określony w art. 41 ust. 1 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej, podlegający częściowemu albo całkowitemu zwrotowi, który może być przyznany w sytuacji, gdy wyjątkowo niekorzystne konsekwencje rozciągnięte są w czasie, przy czym w tym przypadku musi również zachodzić „szczególnie uzasadniony przypadek”.

W wyniku przeprowadzonego postępowania kontrolnego stwierdzono nieprawidłowości:

- a) brak spełnienia wskaźnika zatrudnienia pracowników socjalnych,
- b) brak sporządzenia kontraktu socjalnego przed wydaniem decyzji w sprawie przyznania tymczasowego schronienia,
- c) w wydawanych decyzjach administracyjnych dotyczących przyznania pomocy w formie tymczasowego schronienia brak wskazania kosztu dziennego/miesięcznego, jaki ma ponosić strona za pobyt schronisku, a w decyzjach ustalających odpłatność za dom pomocy społecznej (w przypadku umieszczenia osoby w trakcie miesiąca) brak wskazania kwoty odpłatności strony za pierwszy niepełny miesiąc jej pobytu w domu pomocy społecznej,
- d) przyznanie pomocy w formie zasiłku celowego lub specjalnego zasiłku celowego na okres kilku miesięcy,
- e) nieterminowe dostarczenie do Narodowemu Funduszowi Zdrowia kopii decyzji potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej,
- f) brak prowadzenia i zapewnienia miejsc w mieszkaniach chronionych,
- g) nierzetelne sporządzenie sprawozdania MRPiPS-03 za rok 2020 - Dział 2B, wiersz 22 Posiłek,
- h) nieprawidłowe ustalenie wysokości należnego stronie zasiłku stałego za pierwszy niepełny miesiąc uprawnienia do świadczenia,
- i) nieprawidłowe ustalenie dochodu strony oraz wysokości zasiłku stałego, w związku z ponownym uzyskaniem dodatku mieszkaniowego,
- j) nierzetelne sporządzenie wywiadu środowiskowego w sprawie przyznania zasiłku stałego.

Wobec stwierdzonych nieprawidłowości wydaje się zalecenia pokontrolne:

1. Uregulować kwestię zatrudnienia pracowników socjalnych tak, aby Ośrodek zatrudniał w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych.

Podstawa prawna: art. 110 ust. 12 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.).

Termin wykonania: 31.12.2021 r.

2. Przed wydaniem decyzji o przyznaniu pomocy w formie tymczasowego schronienia w schronisku dla osób bezdomnych zawierać ze stroną kontrakt socjalny.

Kontrakty socjalne, a w szczególności ocenę jego realizacji sporządzać zgodnie ze wzorem formularza stanowiącym załącznik do rozporządzenia w sprawie kontraktu socjalnego.

Podstawa prawna: art. 48a ust. 2, art. 108 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.), rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 listopada 2010 r. w sprawie wzoru kontraktu socjalnego (Dz. U. z 2010 r. Nr 218, poz. 1439).

Termin wykonania: na bieżąco.

3. Decyzje administracyjne sporządzać w sposób rzetelny, ze szczególną dbałością o jasność i precyzję wypowiedzi, Zawierać w nich dane zgodne ze stanem faktycznym:
 - w decyzjach dotyczących przyznawania pomocy w formie tymczasowego schronienia wskazywać również dzienny/miesięczny koszt, jaki strona ma ponosić za pobyt schronisku,
 - w decyzjach ustalających odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w domu pomocy społecznej dla osób umieszczonych w placówce w ciągu miesiąca wskazywać zarówno kwotę miesięcznej odpłatności Strony, jak również kwotę odpłatności osoby za pierwszy niepełny miesiąc jej pobytu w placówce.

Podstawa prawna: art. 107 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 735).

Termin realizacji: na bieżąco.

4. Pomoc w formie zasiłku celowego/specjalnego zasiłku celowego przyznawać do zaspokajania pojedynczych potrzeb osoby/rodziny mogących być rozwiązanych w ciągu jednego miesiąca.

Podstawa prawna: art. 39 ust. 1 i 2, art. 41 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.).

Termin wykonania: na bieżąco.

5. Kopie decyzji administracyjnych potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej dostarczać Narodowemu Funduszowi Zdrowia w terminie 7 dni od dnia wydania.

Podstawa prawna: art. 54 ust. 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1285).

Termin wykonania: na bieżąco.

6. Uregulować kwestię realizacji zadania własnego gminy o charakterze obowiązkowym dotyczącego prowadzenia i zapewnienia miejsc w mieszkaniach chronionych.

Podstawa prawna: art. 17 ust. 1 pkt 12 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.).

Termin wykonania: 31.12.2022 r.

7. Sprawozdawczość przekazywaną do Wojewody sporządzać w sposób prawidłowy i rzetelny. W sprawozdaniach wykazywać dane zgodne ze stanem faktycznym.

Podstawa prawna: art. 17 ust. 1 pkt 17 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.).

Termin wykonania: na bieżąco.

8. Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej przyznawać i wypłacać za okres miesiąca kalendarzowego, począwszy od miesiąca, w którym został złożony wniosek wraz z wymaganą dokumentacją, a w przypadku, gdy uprawnienie do świadczenia nie obejmuje pełnego miesiąca, świadczenie przyznawać za niepełny miesiąc, a kwotę świadczenia ustalać, dzieląc pełną kwotę przez liczbę dni kalendarzowych tego miesiąca i mnożąc przez liczbę dni objętych świadczeniem. W sprawie nr 3 (J.D.) należy niezwłocznie wyrównać stronie zasiłek stały o kwotę 20,80 zł za maj 2020 r.

Podstawa prawna: art. 106 ust. 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2020 poz. 1876 ze zm.)

Termin wykonania: niezwłocznie.

9. Przeliczania świadczenia pieniężnego dokonywać, gdy zmiana dochodu osoby samotnie gospodarującej lub rodziny w okresie pobierania świadczenia pieniężnego

przekroczyła 10% odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub kryterium dochodowego na osobę w rodzinie. Przy czym za dochód przyjmować sumę miesięcznych przychodów z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku lub w przypadku utraty dochodu z miesiąca, w którym wniosek został złożony, bez względu na tytuł i źródło ich uzyskania (...).

Podstawa prawna: art. 8 ust. 3, art. 106 ust. 3a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.).

Termin wykonania: na bieżąco.

10. Wywiady środowiskowe sporządzać prawidłowo i rzetelnie, tj. wypełniając poszczególne części kwestionariusza wywiadu dokładnie.

Podstawa prawna: § 2 ust. 6 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 sierpnia 2016 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (t. j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1788).

Termin wykonania: na bieżąco.

POUCZENIE

Zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.) kierownik jednostki podlegającej kontroli może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich pisemne zastrzeżenia do Dyrektora Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu. W przypadku niewniesienia zastrzeżeń do sformułowanych zaleceń pokontrolnych uprzejmie proszę o poinformowanie tut. Wydziału, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego pisma, o sposobie wykorzystania wyników kontroli, realizacji powyższych zaleceń lub przyczynach braku ich realizacji.

Otrzymują:

1. Burmistrz Karpacza
2. a/a

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO
[Podpis]
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
Zdrowia i Polityki Społecznej